

sultak 32,5 százaléka, több mint százezer ember nagy aktivitással vett részt. A résztvevők 11,2 százaléka szolált fel, s több mint 7300 közérdekű javaslatot tettek. Minden szinten szorgalmaztuk ezek feldolgozását és hasznosítását a tanácsi tervek elkészítésénél. A végrehajtást a tanácsi testületek ellenőrizték, és több helyen külön pénzalapot szavaztak meg a javaslatok megvalósítására. A reális javaslatokat érvényesítették a tervezésnél, jelentős részüket már végre is hajtották. Valamennyi javaslatra részben írásban, részben a tanácstagok beszámoló gyűléseken adtak választ.

A demokratizmus fejlődését bizonyítja, hogy a tanácsválasztás alkalmával 50 helyen állították kettős jelöltet. A választások rendben, ünnepélyesen, az állampolgárok nagy politikai aktivitásával zajlottak le. Ezen a téren maradéktalanul teljesítették a megyei párttervezlet irányelveit.

A választások után egységes fellépésük biztosítása érdekében megalakítottuk az országgyűlési képviselők megyei, illetve az egyes tanácsi testületekbe választott kommunista tanácstagok csoportjait. A csoportok hasznos munkát végeznek, tevékenységük eredményes. A képviselőcsoport folyamatosan tájékozódott a megye általános és az egyes területi egységek legfontosabb problémáiról, helyzetéről, és a tapasztalatokat hasznosította munkájában. A tanácstagok pártcsoportok működése fokozta a kommunista tanácstagok aktivitását, egységes fellépését, példamutató részvételét a tanácsok munkájában. Nem sikerült azonban maradéktalanul biztosítani, hogy a képviselőket és a tanácstagokat az illetékes pártszervek és szervezetek beszámoltassák a végzett munkáról.

3. A beszámolási időszakban került sor a tanácsörvény módosítására, illetve az 1971. évi első törvény (új tanácsörvény) elfogadására. Ennek alapján a megyei párttervezlet közvetlen feladatként jelölte meg, „hogy a tanácsrendszer továbbfejlesztésének megoldására felkészüljünk. A megyei, járási, városi pártszervekben és a tanácsokban dolgozó párttagok körében biztosítani kell a tanácsrendszer továbbfejlesztése koncepciójának megismerését, egységes értelmezését és végrehajtását.” Jelenthetjük, hogy ezt a feladatot eredményesen végrehajtottuk.

Megyénkben néhány sajátos változás történt a tanácsörvény életbelépésével. A járási tanácsok megszűnésével együtt a szegedi városi tanács megyei joga, valamint a kerületi tanácsok is megszűntek. Járási és kerületi tanácsi hivatalok jöttek létre a megyei tanács vb, illetve a szegedi városi tanács vb sajátos szakigazgatási szerveként. Viszonylag sok (a községek több mint 13 százalékát képező) nagyközség jött létre, illetve a községek 27 százalékát vonták össze a közös tanácsok irányítása alatt. 5 község Szegeddel, 1 pedig Szentessel egyesült. Ezek a változások jelentős politikai és kádermunkát is igényeltek. A Hazafias Népfront szervezeteinek bevonásával széles körű vitákon tisztáztuk e szervezeti változtatások indokoltságát. Ennek is nagy szerepe van abban, hogy a lakosság és az érintett tanácsi funkcionáriusok elfogadják az érveket, sőt, aktív támogatásukkal a célkitűzések megvalósítása mellé álltak. A káderátcsopontosítás során a párttervezletnek csak azt az útmutatását nem tudtuk érvényesíteni, hogy a járási apparátus létszámának csökkentésével felszabaduló káderekből a községi apparátusokat kell megerősíteni. A tapasztalatok igazolják, hogy a végrehajtott szervezeti változások alapvetően beváltak.

Az eredmények mellett természetesen még nehézségek is tapasztalhatók. Például a járási hivatalok jog- és hatáskörük jellegéből kifolyólag nem képesek feltárni és megoldani a járásra vonatkozó sajátos problémákat. A járási hivatalok partnerszervei ugyan a járási pártbizottságoknak, anyagi források és hatáskör hiányában azonban a sajátos járási politikát nem mindenben tudják érvényesíteni. Még nem tudtuk kellően kialakítani azokat a módszereket, amelyekkel a járási problémákat a megyei szervek, illetve a községi tanácsok bevonásával meg lehetne oldani. A kerületi tanácsok megszűnése és a különböző hatáskörök jogköreinek centralizálása látszólag eltávolította a tanácsot a lakosságtól. Ezen a téren sem tudtuk még megtalálni azokat a módszereket, amelyek biztosítanák a lakosság mozgósítását a közérdekű feladatok végrehajtására, a területfejlesztésre. E feladat végrehajtását előmozdítja a Szegeden létrehozott Ügyfélszolgálati Iroda.

A Szeged városi Tanács megyei jogának megszűnése ugyancsak bizonyos fokú elenértést és értetlenséget váltott ki. Az intézkedés helyességéről az eltelt időszak tapasztalatai alapján azonban azok is meggyőződtek, akik korábban fenntartással fogadták. E változással nem csökkent, ellenkezőleg növekedett Szeged város jelentősége, mivel lehetőség nyílt a megyei adottságok felhasználására a város fejlesztésében. Szeged fejlődése a megyei tanács fennhatósága alá rendelése óta is töretlen, nem csökkentek a városi tanács lehetőségei. A város kezd valódí megyeszékhellyé válni. Kezdi hatékonyabban éreztetni sugárzó hatását Csongrád megyére, a megye többi településének fejlesztésére. Elviek-

ben azonban még nem eléggé tisztáztuk Szeged és a megye új helyzetéből adódó kölcsönhatásokat. Pl. még nem tudtuk teljes egészében gyümölcsöztesíteni Szegednek, mint megyeszékhelynek a lehetőségeit a megye többi területe, valamint a megyei lehetőségeket Szeged városa javára.

4. Az 1971. évi tanácsörvény oly módon határozta meg a tanácsok jellegét, amelynek megértése ugyancsak jelentős politikai munkát igényelt. A megelőző tanácsörvény államhatalmi, államigazgatási és tömegszervezeti jellegűt hangsúlyozta az állami irányító munkának. Az új tanácsörvény a népképviseleti, az önkormányzati és az államigazgatási jellegét emelte ki.

Megítélésünk szerint nincsenek különösebb problémák az államigazgatási jelleg érvényesítésével. A megyei tanács zökkenőmentesen átvette a felülről adott újabb hatásköröket és azokkal megfelelően él. Az alsóbb tanácsi szintekre leadott hatáskörök érvényesítése körül azonban, részben a gyakorlat hiánya, részben káderproblémák miatt, főleg a községekben helyenként még nehézségek mutatkoznak. E nehézségek egy részét áthidaló megoldások már sikerült felszámolni. Egyes nagyközségi tanácsaink sem tudnak mindenben élni a számukra biztosított jog- és hatáskörrel. Ennek következtében fokozottabb terhek hárulnak a megyei tanács vb szakigazgatási apparátusára, de legfőképpen a járási hivatalokra. E problémák ellenére elmondhatjuk, hogy az új tanácsörvény végrehajtása során a pártnak azt az államigazgatási elvét, hogy a lakosság mindennapos ügyeit a helyi tanácsok intézzék, eredményesen valósítottuk meg.

Több helyen kifogásolták a tanácsok államhatalmi és tömegszervezeti minősítésének elhagyását. A gyakorlati tapasztalatok bizonyítják, hogy a változás ellenére erősödött tanácsaink államhatalmi jellege. Jól funkcionálnak mint a szocialista államhatalom helyi szervei. Ami a tömegszervezeti jelleggel illeti, sikerült megtalálni a hazafias népfrontmozgalommal, a tömegszervezetekkel való együttműködés formáit, amelyek révén tanácsaink tömegkapcsolata szélesedett. A falgyűlések, a tanácstagok beszámoló gyűlések rendszeres megtartása, a tanácsi bizottságok széles aktív hálózata a lakosság egyes rétegeivel vagy a kisebb területi egységek lakosaival folytatott tanácskozások biztosítják a lakosság bevonását a közügyek megtárgyalásába és intézésébe. Kissé nehezebb a lakosság mozgósítása a városokban, ahol a lakóbizottságok, sajnos, még nem töltik be megfelelően összekötő szerepüket.

A lakosság területfejlesztő társadalmi munkája a népfront, a szakszervezet, a KISZ és a tanácstagok szervezésében évről évre nagyobb eredményeket produkál. Különösen a gyermekintézmények fejlesztése érdekében a vállalatok, a szövetkezetek, a szocialista brigádok és más munkáskollektívák egyre több társadalmi munkát végeznek. Ennek ellenére a tanácsok és a gazdálkodó egységek, valamint a munkahelyi kollektívák kapcsolata különösen a munkások véleményének kikérésében és hasznosításában, a településfejlesztési tervek elkészítésében még nem kielégítő.

A helyi tanácsok munkájának népképviseleti jellege egyértelmű, világos, nem vitatják. A megyei tanács esetében azonban a közvetett választások miatt merültek fel kétségek a népképviseleti jelleg érvényesülésével illetően. A területi tanácstag csoportok létrehozásával, a jelentősebb helyi problémák továbbításával a megyei tanácshoz a népképviseleti jelleg ezen a szinten is kezd érvényesülni. Nehézséget jelent azonban, hogy a megyei tanács tagjai már jó szószólói a helyi gondoknak, de a megyei feladatok elbírálásánál még nem tudják minden esetben alárendelni a helyi érdekeket a nagyobb közösség érdekeinek. Ezeket a problémákat sem a kommunista tanácstagok, sem az illetékes párttestületek nem tárgyalták meg.

A tanácsok jellegének újszerű meghatározásában a legvitatottabb az önkormányzati jelleg. Azt minden tanácsszervnél elismerik, hogy a helyi kérdésekben a döntés joga összehasonlíthatatlanul nagyobb, mint korábban. Az anyagi források szűköségére hivatkozva azonban elhangzanak olyan vélemények, hogy az önkormányzat korlátozott. Gyakorlati tapasztalataink az elmúlt évek során azt mutatták, hogy a meglévő önkormányzati lehetőségekkel sem tudnak mindenütt megfelelően élni. Bár tanácsaink pénzgazdálkodása általában megfelel a jogszabályoknak és eredményes, pénzügyi lehetőségeiket azonban nem mindenütt tudják megfelelően hasznosítani. Évről évre jelentős pénzüsszegek maradnak felhasználatlanul, és tolnak át a következő időszakra. Ez különösen a felújítási keretekre vonatkozik, de számos helyen a fejlesztési és beruházási pénzforrásokra is érvényes.

Az elmúlt évek során csak megközelíteni tudtuk az új tanácsörvénynek azt a követelményét, hogy a tanácsok közigazgatási területük gazdajaként működjenek. A IV. ötéves terv időszakára a tanácsi terv mellett területi terv is készült. A megyei tanács és végrehajtó bizottsága számára, a tanács fennhatósága alá nem tartozó szervet is beszámoltatott munkájáról. Együttműködési megállapodást kötött a népfronttal, a szakszervezettel, a KISZ-

szel, az MTESZ-szel, a két szegedi egyetemmel, stb. Vállalati és intézményi pénzeszközök átvételével vagy tanácsi pénzeszközök átadásával számos esetben közös beruházásokat valósítottak meg. Egyes területeken a koordinációra is jelentős kísérletek történtek. Ennek ellenére ezen a téren még korántsem sikerült döntő változást elérni, amit esetenként szemléleti problémák is akadályoznak. Néha még fontos poszton dolgozó tanácsi funkcionáriusok sem értik, hogy miután a tanács felelős a lakosság ellátásáért, azt a szervet kell akár anyagilag is támogatnia, amelyik a legjobban tudja biztosítani a lakosság igényeinek kielégítését, attól függetlenül, hogy ez a szerv szövetkezet, minisztériumi vagy tanácsi alárendeltségben működik.

A tanácsok egyes tisztségviselői sem tudják kellően áttekinteni, átfogni az új helyzetből adódó feladatköröket. Ezt a helyzetet bizonyos fokig menti, hogy kések az ezzel kapcsolatos központi szabályozások. Bár a tanácsok sok jogszabállyal rendelkeznek, az új tanácsörvényhez szükséges átrendezéshez ennek ellenére nincs meg minden jogi biztosíték.

Összefoglalva megállapíthatjuk, hogy az új tanácsörvény bevált, végrehajtása eredményes, alapvető politikai elgondolásai megyénkben is elősegítették a szocialista állam fejlődését. A tanácsokban dolgozó elvtársaink lelkiismeretesen, áldozat-

gált szervek, szervezetek támogatására is törekedtek az észlelt hibák jelzésével.

A rendőrség hatékonyabb munkája eredményeként szilárdult a közrend és a közbiztonság. Az utóbbi legproblematisabb területe továbbra is a közúti közlekedés. Erősödött a rendőrség igazgatásrendészeti tevékenysége. Javult az ügyintézés gyorsasága, azonban általában objektív okok miatt még mindig sok az állampolgárokat bosszantó probléma.

A szocialista törvényesség, az állampolgári fegyelem szilárdításában a jogalkalmazó szervek széles társadalmi bázisra támaszkodhatnak a népi ellenőrzés, a kereskedelmi ellenőrzés, az önkéntes rendőri hálózat, a népi ülnökök révén.

6. Az elmúlt években eredményesen foglalkoztunk a hadkiegészítés és a területvédelem fejlesztésével, szervezeti kérdéseivel és az ezzel összefüggő pártfeladatokkal. Jó a munkakapcsolatunk a megyei fegyveres testületekkel és az azokat irányító központi szervekkel. A fegyveres alakulatok személyi állományát az elmúlt években eredményesen vontuk be a rendkívüli helyzetekben és a város- és községpolitikai feladatok végrehajtásába.

A hazánkban ideiglenesen tartózkodó szovjet alakulatok sokat segítettek az elemi csapások elhárításánál, a rendkívüli időjárás okozta nehézségek leküzdésében. Az internationalista segítség és gyakorlati megnyilvánulása is még közvetlenebbé,

1973. október: A Magyar Tudományos Akadémia Biológiai Központja

készen, mind nagyobb hozzáértéssel, növekvő általános és szakmai műveltséggel végzik munkájukat. Különösen a megyei tanács vb, de a városi tanácsok apparátusa is megfelel a legfontosabb káderpolitikai követelményeknek. A politikai iskolai végzettséget illetően azonban lemaradás tapasztalható. Ennek megszüntetésére már eddig is jelentős erőfeszítéseket tettünk.

5. A belügyi és igazságügyi szervek a megyében a párt politikája, a helyi politikai célkitűzések, a jogpolitikai irányelvek alapján tevékenykedtek. Szoros a kapcsolatuk a pártszervekkel. A megyei párttervezlet munkájukra vonatkozó határozatait végrehajtottuk.

A megye sajátos helyzete, például az országhatár közelsége, a nagy idegenforgalom, a tanyavilág és az iparosodás következtében jelentkező nagy munkaerő-vándorlás kihát a közrend, a közbiztonság, a bűnözés alakulására. A bűnözés mértéke ennek ellenére alig tér el az országos átlagtól. Kissé emelkedett a közrend és a közbiztonság elleni bűntettek, főleg az ittas járművezetés, a garázdaság és a közveszélyes munkaverületek száma. A bűncselekmények mintegy tíz százaléka személyek ellen irányult. Viszonylag magas az élet és a testi épség ellen irányuló cselekmények alakulása. A vagyon elleni bűncselekmények teszik ki a bűntettek többségét. A társadalmi tulajdonban okozott kár a korábbi évekhez viszonyítva a felére csökkent, ennek ellenére még az elmúlt évben is megközelítette a 7 millió forintot. Az utóbbi években a gazdasági életben egyes kisebb közösségek vagy személyek a társadalmi érdek rovására, annak megkárosításával igyekeztek érvényesíteni csoport- vagy egyéni érdekeiket.

Az igazságszolgáltatásban javult a vád-eredményesség. A bíróságoknál gyorsult az ügyek befejezése. Az ítélkezésben a jogpolitikai irányelveknek megfelelően több a pénzbüntetés, a kártérítés, a bűnözéssel szerzett vagyon elkobása. A Szegedi Ügyvédi Kamara tartalmi munkája az állampolgárok jogi segítése, védelme, a fiatal ügyvédek oktatása, nevelése terén fejlődött.

A jogalkalmazó szervek együttműködése a megyében eredményes. Nem csak egymás segítésére, hanem az általuk viz-

szívélyesebbé tette, érzelmileg gazdagította népeink barátságát.

Az MHSZ az elmúlt évben több ezer sorköteles fiatalot részesített katonai előképzésben. Gondot fordított az utóképzésre, a minőségi és tömegsport fejlesztésére. Segítette az iskolai honvédelmi oktatást. Az MHSZ munkáját azonban negatívan befolyásolták a szervezet megyei vezetésének hiányosságai, a gazdálkodásban, az ügykezelésben jelentkezett mulasztások.

Jelentősen emelkedett a határőrség munkájának színvonala. Nőtt a határőrség létszáma, csökkent a büntetlen határészterések száma. Ebben jelentős a szerepe a határmenti községek lakói és a határőrség közötti jó kapcsolatoknak. Megyénkben 11 helységet tüntettek ki a „Határőr község” címmel.

★

Javasoljuk, hogy a párttervezlet az alábbi feladatokat határozza meg:

- Az állami szervek pártirányításának alapvető módszere továbbra is elvi-politikai jellegű legyen. A pártszervekben és az állami szervekben dolgozó kommunisztától fokozottabban követeljük meg a határozottabb fellépést és a következetességet, s ha a népgazdasági, a társadalmi érdek megkívánja, a nagyobb operativitás is. Az állami szervekben dolgozó kommunisták az eddiginél következetesebben lépjenek fel és társadalmi segítséggel is akadályozzák meg a harcra való felkészítést, a közösség rovására előnyöket szerző tevékenységet. Az állami apparátus dolgozói tartásuk kötelességüknek a párt erkölcsi normáinak betartását és betartatását. Olyan esetekben se érvényesítsék a jogtalan előnyöket, ha a nem megfelelő szabályozottság miatt esetleg nem tiltja jogszabály.
- A tanácsörvény elveit és a jogpolitikai elveket érvényesítsék az állam-munka gyakorlatában. Elvi viták során tisztázzuk a még tapasztalható téves nézeteket, szüntessük meg a bizonytalankodást.
- Növeljük a fizikai dolgozók, a nők, a fiatalok bevonását az állami testületekbe, az állami munkát segítő bizottságokba, megfelelő képzés bizto-